

4. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / М. М. Фіцула. – К. : Академвидав, 2006. – 352 с.
5. Хом'юк І. В. Теорія ймовірностей та математична статистика : навч. посіб. / І. В. Хом'юк, В. В. Хом'юк, В. О. Краєвський. – Вінниця : ВНТУ, 2009. – 188 с.

РЕЗЮМЕ

И. В. Хом'юк. Система работы преподавателя в контексте формирования базового уровня профессиональной мобильности будущих инженеров.

В статье освещено проблему активизации учебно-познавательной деятельности студентов во время лекций, которая существенно влияет на процесс формирования базового уровня профессиональной мобильности. Вместе с традиционными типами учебных лекций, которые проводятся в вузах во время изучения фундаментальных дисциплин автор предлагает проводить лекции-конференции и лекции-консультации.

Ключевые слова: профессиональная мобильность, активизация учебно-познавательной деятельности, лекция-конференция, лекция-консультация.

SUMMARY

I. Khomyuk. System of teacher to the formation basic level of professional mobility future engineers.

In the article the problem of enhancing learning and cognitive activities of students during lectures, which in my opinion affects the process of formation basic lever of professional mobility. Along with traditional types of tutorials, which are held at universities while studying fundamental disciplines by offering to hold lectures, conferences and lectures and consultations.

Key words: professional mobility, activation of learning and cognitive activity, lectures- conferences, lectures- consultations.

УДК 377.011.3-051:331.45

А. Ю. Цина

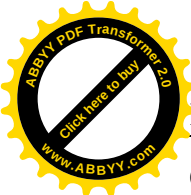
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка

ДІАГНОСТИКА СТАНІВ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ОХОРОНІ ПРАЦІ ГАЛУЗІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто шляхи вивчення, пояснення і прогнозування криз та відхилень у професійному становленні особистості майбутнього вчителя засобами особистісно орієнтованих педагогічних технологій.

Ключові слова: охорона праці, шкідливі фактори, педагогічні технології.

Постановка проблеми. Зростанню ефективності професійної підготовки майбутніх учителів сприяє безперервне вдосконалення і поліпшення умов навчально-професійної діяльності, підвищення її безпеки, скорочення плинності контингенту студентів через незадовільні умови навчально-професійної діяльності, зниження вірогідності прояву дії небезпечних і шкідливих факторів, які впливають на виникнення і тривалість навчально-професійних або загальних захворювань. У ході

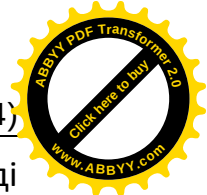
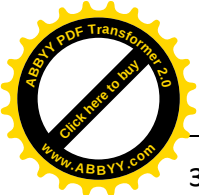

організації процесу навчання необхідно брати до уваги, що на студента впливає не тільки потік інформації з аудиторії, але й увесь комплекс його внутрішніх станів – емоції, рівень мотивації, індивідуальний досвід і багато інших чинників.

Проблемні ситуації, що виникають у процесі професійної підготовки студентів, потребують педагогічної підтримки та сприяння в подоланні навчально-професійних труднощів. Недостатній рівень знань у педагогічних працівників про потенційно можливі стани студентів виявляє їхню некомпетентність із питань охорони праці. У процесі навчально-професійної діяльності викладачі часто не можуть визначити що є шкідливим, а що нешкідливим; де наслідки помилки малі, а де великі. Крім того, викладач часто не може швидко орієнтуватися і знаходити рішення в складних і небезпечних ситуаціях. Такий викладач розуміє, що він може легко припуститися небезпечної помилки, усвідомлює обмеженість власних можливостей у протидії кризам та відхиленням у професійному становленні майбутнього вчителя. Усе це породжує тривогу, невпевненість у собі, в ефективності своєї праці і призводить до шкідливих та небезпечних дій. Перераховані фактори ми визначаємо як прояв професійно-педагогічної недосвідченості.

Усунення перешкод, що заважають успішному професійному становленню студентської молоді, починається з кваліфікованої комплексної діагностики станів майбутніх учителів на основі розуміння педагогічними працівниками вікових, статевих, інтелектуальних, комунікативних труднощів професійного становлення. Відтворення існуючого стану є і складовою, і умовою діяльності людини, як і творення нових умов існування і розвитку [2].

Для оцінювання відповідності навчально-професійної діяльності індивідуальним можливостям студентів та потенційної можливості прояву шкідливих чинників, необхідно мати кількісну характеристику шкідливості цих чинників на навчальних місцях і еталон порівнянь, визначений як нешкідливий рівень чинників. Такими еталонами охороною праці визначаються кількісні показники, що характеризують оптимальні чи допустимі рівні важкості та напруженості праці згідно з «Гігієнічною класифікацією за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу» [3, 101]. Організм людини має здатність без хворобливо переносити вплив небезпечних та шкідливих чинників, доки вони не перевищують оптимальних і допустимих рівнів та часу витривалості, що

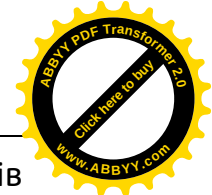
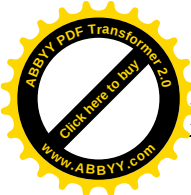
зумовлено функціональними можливостями людського організму. У ході роботи в умовах перевищення гігієнічних нормативів відбувається зниження працездатності, розвивається втомлення.

Психічними показниками розвитку втоми є погіршення сприйняття студентами навчального матеріалу, зменшення здатності концентрувати увагу, свідомо її регулювати, погіршення запам'ятовування та труднощі пригадування інформації, що знижує ефективність професійно-педагогічних знань, сповільнення процесів мислення, втрата їх гнучкості, широти, глибини, критичності, підвищення дратівливості, поява депресивних станів, порушення сенсомоторної координації.

Навчально-професійна діяльність майбутніх учителів належить до категорії робіт, які пов'язані з використанням великих обсягів навчальної інформації, із застосуванням комп'ютерних технологій, із необхідністю виконання навчальних завдань в умовах дефіциту часу, безпосереднім контактом із людьми різних типів темпераменту, що обумовлює потенційну можливість високого рівня прояву нервово-психічного перевантаження, знижує функціональну активність центральної нервової системи, призводить до розладів в її діяльності, розвитку втоми, перевтоми, стресу. Напруженість навчально-професійної діяльності майбутніх учителів відображає навантаження переважно на нервову систему і визначається ступенем складності і характером навчальних завдань, сенсорним навантаженням (зорові, слухові аналізатори), емоційним навантаженням, монотонністю навчальної праці, щільністю робочого дня студента.

Перешкоди, що виникають у майбутніх учителів при розв'язуванні важливих навчально-професійних і життєвих завдань можуть викликати стресові стани психічної напруженості, що призводять до небезпечних ситуацій з приведення в дію вражаючих факторів, які здатні викликати негативні фізіологічні розлади нервової та серцево-судинної систем, шлунково-кишкового тракту і ін. та психологічні прояви агресивності, фрустрації, нервозності, роздратування, тривоги, нерішучості, втоми.

Тому обґрунтування технологій діагностики небезпечних і шкідливих станів майбутніх учителів та захист від їхньої негативної дії на сьогодні є актуальними питаннями охорони праці в галузі професійної освіти. Всі ланки управління професійно-педагогічною підготовкою повинні проявляти підвищену увагу до виявлення і прогнозування небезпечних і шкідливих чинників, які можуть викликати кризи і відхилення у професійному становленні особистості майбутнього вчителя.

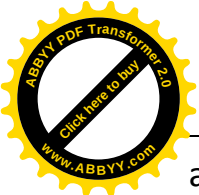
Неповторність індивідуальних особистісно-професійних проявів майбутніх учителів обумовлює особливий темп професійного становлення кожного, спонтанність прискорень і виникнення кризових суперечностей зростання. Педагогічні технології вивчення, пояснення і прогнозування криз і відхилень у професійному становленні особистості передбачають психолого-педагогічне наукове проектування і точне відтворення оптимальних діагностичних дій суб'єктів професійної підготовки, що гарантують переконливість пояснень і прогнозувань цих криз і відхилень, зменшуючи ефект несприятливих впливів освітньо-професійного середовища на становлення майбутнього вчителя.

Аналіз актуальних досліджень. Методологічний підхід до визначення провідних принципів пояснення і прогнозування криз і відхилень у професійному становленні майбутнього вчителя визначають перевірені часом і практикою різні за своєю концептуальною основою технології розвитку особистості, синергетично використані за ознакою їх переконливості в тлумаченні ситуативних особистісно-професійних проявів і прогнозованості цих проявів у майбутньому.

Діагностичний компонент в освіті розглядається дослідниками різних видів педагогічних технологій (технологія корпоративно-родинного (сімейного) виховання [1], технологія розвивального навчання Л. Занкова [4], технологія застосування засобів ІКТ у навчанні дисциплін [5], технологія формування педагогічної культури П. Щербаня [6], технологія виховання в сучасних освітніх закладах, технологія саморозвитку особистості О. Ухтомського – Г. Селевка, технологія коригування поведінки, що має відхилення, Ю. Черво [7]) як визначальний в профілактиці і попередженні дії негативних впливів освітніх обставин у розвитку особистості.

Межі конкретних професійно-педагогічних ситуацій визначатимуть діапазон ефективного застосування тієї чи іншої концепції розвитку особистості в обґрунтуванні педагогічних технологій вивчення, пояснення і прогнозування криз та відхилень у професійному становленні особистості. Якщо в іншій професійно-педагогічній ситуації переконливішою і прогнозованішою буде інша концептуальна теорія особистості, то саме вона повинна стати основою для обґрунтування технології діагностики криз і відхилень особистісно-професійного розвитку в цій конкретній ситуації.

Мета статті – дослідити технології пояснення і прогнозування криз і відхилень у професійному становленні майбутнього вчителя монографічним методом, який передбачає аналіз небезпечних і шкідливих факторів, властивих професійній підготовці. За цим методом поглиблено

аналізуються всі потенційно можливі обставини прояву небажаних подій, які існують на етапах професійної підготовки майбутніх учителів, а отримані результати можуть бути використані для проектування навчально-професійної діяльності та для розробки заходів з охорони праці в галузі освіти.

Виклад основного матеріалу. Структура педагогічних технологій вивчення, пояснення і прогнозування криз та відхилень у професійному становленні особистості може бути представлена у вигляді логіко-сміслової моделі (семантичного фракталу за В. Штейнбергом [8]), (рис. 1). В основу групування технологій вивчення, пояснення і прогнозування криз та відхилень у професійному становленні особистості нами покладені суттєві сторони і ознаки особистісно-професійних новоутворень і проявів стилю життя студента, усвідомлення його труднощів, які негативно впливають на ефективність професійної підготовки: почуття залежності, некомпетентності і депресії, оцінка ефективності своєї діяльності і незадоволення особистісних потреб студентів, фіксації як затримки, зупинки на певному його рівні або регресії – повернення на попередню стадію професійного становлення, втрата особистістю майбутнього вчителя почуття соціальної захищеності, поява почуття ворожості тривожні відчуття провини і самоосуду особистості.

Виникнення почуття залежності, депресії та некомпетентності внаслідок надтурботливого ставлення до особистості. *Технологіями корпоративно-родинного виховання* [1] обґрунтовується гальмування розвитку навчально-професійної самостійності майбутніх учителів при їх гіперопіці, яка зводить до мінімуму поле самовираження і самоствердження особистості.

Цьому сприяє звільнення студентів від прийняття (на підставі об'єктивної оцінки власних освітньо-професійних можливостей) рішень щодо траєкторії їх професійної підготовки, обмежуючи їх лише функціями здійснення освітніх траєкторій, визначених іншими.

Почуття залежності може викликатися самою особистістю через *прагнення обмежити прояви своєї індивідуальності*, відмовляючись від свободи у виборі освітньої траєкторії і підтримуючи авторитаризм, що спричинено нездатністю майбутнього вчителя здійснювати свій вибір і нести відповідальність за нього без сторонньої допомоги, прагненням вирішити свої освітні проблеми за рахунок інших.

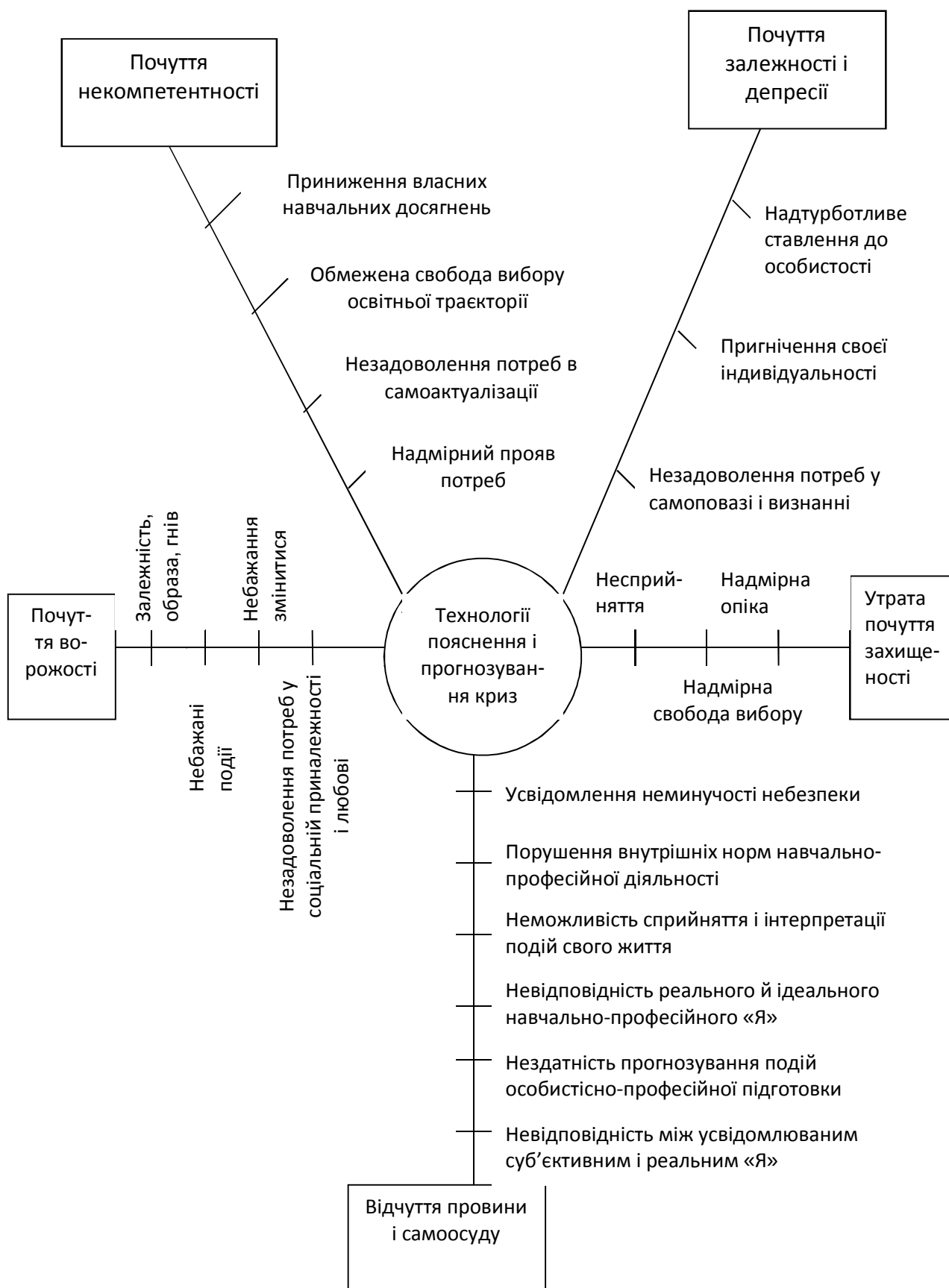
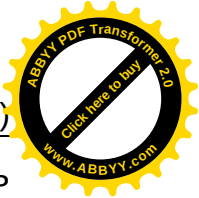
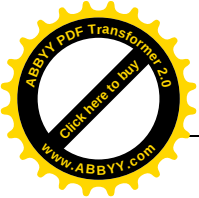

Рис. 1. Структура педагогічних технологій вивчення, пояснення і прогнозування криз та відхилень у професійному становленні особистості

Технології застосування засобів ІКТ у навчанні дисциплін [5] надають можливість незалежного оцінювання рівня професійної підготовки студентів, усуваючи суб'єктивність викладачів, що несе в собі ризик отримати низький бал. Це викликає в частини студентів із недостатнім рівнем підготовленості прагнення повернутися до суб'єктивної перевірки успішності навчання викладачем з надією на його поблажливе ставлення.

Неможливість оптимального задоволення особистісних потреб у самоповазі і визнанні під час навчально-професійної діяльності внаслідок певних заборон з боку освітніх програм і викладачів обумовлює появу почуття залежності і пасивності, викликаючи труднощі в навчанні, спустошеність і низьку самооцінку.

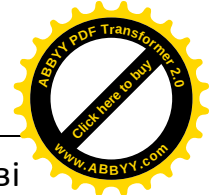
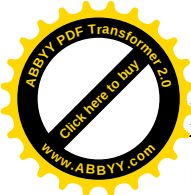
Деформацію особистості в бік залежності в навчально-професійній діяльності викликає, за *критеріями науковості педагогічної технології* О. Кушніра [7, 760–761], зловживання навчальною роботою студентів у зоні їх найближчого розвитку, де, згідно з Л. Виготським, навчальна діяльність не може здійснюватися самостійно без допомоги педагога.

Поява почуття некомпетентності внаслідок низької оцінки ефективності своєї навчально-професійної діяльності і незадоволення особистісних потреб. *Відчуття навчально-професійної некомпетентності* у вигляді приниження майбутніми вчителями себе і своїх навчальних досягнень може стати причиною погіршення ставлення до навчання.

За *технологією розвивального навчання* Л. Занкова [4] боязнь помилитися і дати неправильну відповідь виступають стримуючими чинниками під час відповідей студентів на заняттях, ініціювання різних способів виконання навчально-професійних завдань. Причину ця технологія вбачає у відсутності варіативності процесу навчання й індивідуального підходу до студентів.

Почуття своєї неефективності в досягненні особистісно-професійних цілей може бути пояснено обмеженою свободою вибору освітньої траєкторії разом із помилковим уявленням про відсутність можливостей для досягнення цих цілей. Студенти не можуть мати високу успішність професійної підготовки, якщо не вірять, що ця успішність залежить від них самих.

Незадоволення потреб особистості в самоактуалізації в навчально-професійній діяльності перешкоджає її особистісно-професійному становленню. У студентському колективі завжди знаходиться особа чи група студентів, інтереси і потреби яких не збігаються з іншими. Вони становлять ряд опонентів. Згідно з теорією управління за

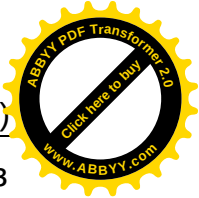
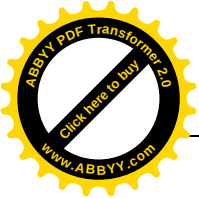
наявності 30% незадоволених або критично налаштованих осіб у колективі починається дезорганізація, а за наявності 50% – настає криза, що породжує конфлікт [1, 121]. Причиною неточних уявлень про студентів є недооцінювання педагогами розвитку у вихованців позитивних якостей і перебільшення негативних сторін, недостатній прояв елементарної чуйності у ставленні до тих, хто, відчуваючи обтяжливий психологічний тиск аутсайдерства, готовий повірити у свою безталанність.

Надмірний прояв потреб майбутнього вчителя, характерних для набутого рівня особистісно-професійного розвитку, обумовлює затримку або зупинку цього розвитку, нездатність просуватися до наступних його етапів і рівнів. Головним завданням когнітивного етапу професійної підготовки майбутнього вчителя є формування спрямованості на самостійну навчально-професійну діяльність, навчальних здатностей. На другому, діяльнісному, етапі професійної підготовки ця спрямованість повинна трансформуватися в потребу в оволодінні професійною діяльністю за фахом відповідно до вимог галузевого освітнього стандарту. На третьому, особистісно орієнтованому етапі провідною потребою має стати самореалізація індивідуальної освітньої траєкторії у відповідності до фахових інтересів майбутнього вчителя. Надмірний прояв потреб, характерних для кожного з етапів професійної підготовки, ускладнює перехід студентів з одного її етапу на інший.

Утрата відчуття соціальної захищеності. Незахищеність особистості майбутнього вчителя у процесі професійної підготовки обумовлюється відсутністю або недостатньою сформованістю професійно значущих особистісних якостей, неповним уявленням педагогів про особистість студента та відсутністю педагогічної підтримки молоді різними службами суспільства, які мають бути зацікавленими в захисті освітньо-професійних прав молоді.

До втрати почуття соціальної захищеності і відчуження від суспільства може приводити *надмірно високий ступінь автономії і свободи в особистісному виборі освітньої траєкторії* під час професійної підготовки майбутніх учителів. Подібна відсутність в освітньому просторі студентів певного виду залежності від стабільності і чіткої визначеності режиму навчального процесу може мотивувати потребу в пошуку захисту в особі більш сильних суб'єктів професійної підготовки або в стабільних умовах залежності.

Відхилення від ефективного особистісно-професійного розвитку можуть бути викликані перешкодами в задоволенні потреб майбутніх учителів у безпеці і захищеності в освітньому просторі ВНЗ, проявляючись у вигляді невинуватності очікувань, надмірної опіки, зверхності ставлення, відчуженості у міжособистісних стосунках суб'єктів професійної підготовки.

Відсутність у складі ВНЗ соціально-психологічних підрозділів із розпізнання, діагностування і розв'язання проблем, конфліктів, труднощів професійного становлення на ранніх стадіях, коли цьому ще не надається суттєвого значення, може нести серйозну небезпеку для захисту освітньо-професійних інтересів майбутніх учителів. Своєчасно не отримуючи інформацію щодо необхідності профілактичних заходів з освітньо-професійної дезадаптації студентів, куратори і наставники академічних груп не можуть стати довіреними особами майбутніх учителів, здатними акцентувати увагу студентів на необхідності суттєвих змін їх особистісно-професійних якостей у процесі професійної підготовки

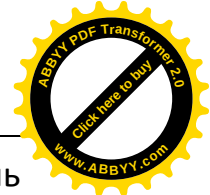
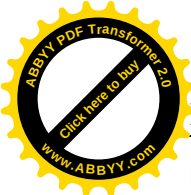
Технології виявлення у студентів проявів почуття ворожості. Розвиток у майбутніх учителів установки на ворожість обумовлюється ситуацією, коли вони опиняються між залежністю від соціуму і почуттям образи, гніву, що викликає дію захисних механізмів витіснення. Ворожість виникає внаслідок небажання людини змінювати свої дії і ставлення згідно з небажаними подіями реальності і прагнення змінити реальність на догоду власним поглядам на неї.

Незадоволення потреб у вільному самостійному виборі освітньої траєкторії може бути пояснено, за *технологіями виховання в сучасних освітніх закладах*, потужною негативною інтенцією педагогіки авторитету, яка породжує опір студентів педагогічним зусиллям викладачів, котрі нав'язують їм цілі навчально-професійної діяльності.

Поява почуття ворожості може визначатися спробами прогнозування небажаних подій непридатними для цього особистісними якостями, спрямованими на примус інших до задоволення свого упередженого ставлення до подій.

Нетерпимість і надмірна твердість викладачів стосовно студентів часто проявляється у прагненні наполягти на своїх вимогах саме тепер за будь-яку ціну, викликаючи покаранням і пригніченням освітньо-професійної незалежності прояви ворожості, розлючення з боку студентів. Згідно з *технологією саморозвитку особистості* О. Ухтомського – Г. Селевка [7, 116], незадоволення прагнень до вільного вибору освітньої траєкторії може викликати агресію захисту внаслідок незадоволення цієї потреби в позитивній сфері професійної підготовки.

Почуття ворожості може викликатися відсутністю задоволення потреб у соціальній приналежності і любові. *Технологіями сімейного виховання* [1] відмічається, що нетерпимість і жорстокість можуть свідомо виховуватися в родині, коли характер цілей сімейного виховання не

відповідає установкам, схвалюваним суспільством. Авторитарний стиль професійної підготовки передбачає жорсткий тип навчально-професійних відносин, за яких використовується примус, агресія, несправедливість і безжалісність. Ці ж якості передаються і студентам.

Виникнення тривожних відчуттів провини і самоосуду особистості та застосування захисних механізмів. Тривожні відчуття провини і самоосуду особистості викликають ситуації неадекватної поведінки для отримання підкріплень, а також застосування в тривожних ситуаціях захисних механізмів у вигляді стратегій уникнення свободи прояву негативних рис характеру.

Спричинені міжособистісними стосунками тривожні почуття викликаються усвідомленням неминучості небезпеки, самотності і безпорадності перед потенційними загрозами зовнішнього середовища.

Тривожні передчуття особистості майбутнього вчителя можуть викликатися діями, які порушують її внутрішні норми навчально-професійної діяльності.

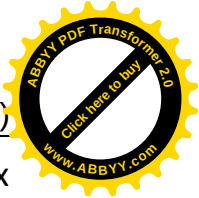
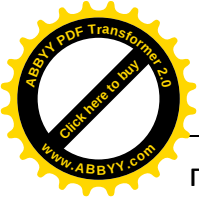
Нездатність викладачів задовольнити зростаючі запити сучасного студентства може викликати, за *технологією формування педагогічної культури* П. Щербаня [6, 178], тривожні почуття внаслідок конфліктних ситуацій, спричинених нетерпимістю майбутніх учителів до фальші, обуренням у відповідь на найменшу несправедливість, відсутністю з боку викладачів переконливих доказів.

Неоднаковість впливу на людину об'єктивної дійсності може викликати тривогу як усвідомлення неможливості сприйняття, інтерпретації і прогнозування подій свого життя, унаслідок відсутності необхідних для цього особистісних якостей.

Невдале виконання майбутніми вчителями стрижневої ролі в навчально-професійній діяльності викликає почуття провини як моральної тривоги, коли дії студентів суперечать їх уявленням про своє ідеальне навчально-професійне «Я».

У межах застосування особистісного підходу, за *технологією коригування поведінки, що має відхилення*, Ю. Черво [7, 346–351], можуть бути розглянуті особистісні прояви невдоволеності майбутніх учителів результатами своєї навчально-професійної діяльності, своїми здібностями, значущістю своєї особистості, нереалізованістю своїх особистісно-професійних потреб унаслідок певних заборон із боку суб'єктів професійної підготовки, відсутністю їхньої особистісно-професійної взаємодії.

Провідні концептуальні підходи, як система науково-обґрунтованих поглядів щодо пояснення і прогнозування криз і відхилень від ефективного

професійного становлення, визначили назви розглянутих педагогічних технологій. Ефективність використання цих педагогічних технологій залежатиме від техніки володіння прийомами взаємодії з суб'єктами професійної підготовки відповідно до особистості педагога, його професійної майстерності.

Висновки. Зважаючи на викладене, можна констатувати, що для створення нешкідливих умов професійної підготовки майбутніх учителів потрібно мати соціально-психологічне нормування шкідливих чинників, надійні способи їх діагностики у навчально-професійній діяльності, що сприятиме створенню сучасного організаційно-технологічного забезпечення їх знешкодження. Належна кваліфікація і обізнаність викладачів педагогічних ВНЗ з питань діагностики станів майбутніх учителів у охороні праці галузі професійної освіти зменшує ризик виникнення криз та відхилень у професійно-педагогічному становленні майбутніх учителів. Підвищення рівня знань педагогів з цих питань є пріоритетним напрямом профілактики і попередження дії негативних впливів освітньо-професійних обставин у особистісно-професійному розвитку майбутніх учителів.

ЛІТЕРАТУРА

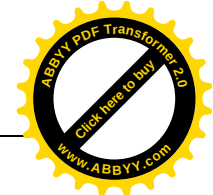
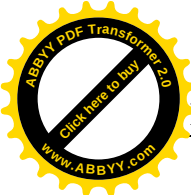
1. Азаров Ю. П. Семейная педагогика / Ю. П. Азаров. – М. : Политиздат, 1985. – 238 с.
2. Божович Л. И. Личность и её формирование в детском возрасте. Психологическое исследование / Л. И. Божович. – М. : Просвещение, 1968. – 464 с.
3. Гендзюк М. П. Основы охраны праці : [підручник] / М. П. Гендзюк, Є. П. Желібо, М. О. Халімовський. – К. : Каравелла, 2005. – 392 с.
4. Занков Л. В. Избранные педагогические труды / Л. В. Занков. – М. : Новая школа, 1996. – 432 с.
5. Новые педагогические и информационные технологии / [под ред. Е. С. Полат]. – М. : Академия, 2000. – 272 с.
6. Особистісно орієнтовані технології навчання і виховання у вищих навчальних закладах : [колективна монографія] / [В. Андрущенко, Н. Дівинська, Б. Корольов та ін.; за заг ред. В. Андрущенко, В. Лугового]. – К. : Педагогічна думка, 2008. – 256 с.
7. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий : В 2 т. / Г. К. Селевко – М. : НИИ школьных технологий, 2006. – Т. 2. – 816 с.
8. Штейнберг В. Э. Дидактические многомерные инструменты : теория, методика, практика / В. Э. Штейнберг. – М. : Народное образование, 2002. – 304 с.

РЕЗЮМЕ

А. Ю. Цина. Диагностика состояний будущих учителей в охране труда сфері профессионального образования.

Рассматриваются пути изучения, объяснения и прогнозирования кризисов и отклонений в профессиональном становлении личности будущего учителя средствами личностно ориентированных педагогических технологий

Ключевые слова: охрана труда, вредные факторы, педагогические технологии.

SUMMARY

A. Tsyna. Diagnostics of future teachers' states in the labour protection in the sphere of professional education.

The ways of study, explanations and prognostications of crises and rejections in the professional becoming of personality of a future teacher by facilities of the personally oriented pedagogical technologies are examined.

Key words: labour protection, harmful factors, pedagogical technologies.

УДК 378.091.26:7

Н. Б.Чорна

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

ДІАГНОСТИКА ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті подано теоретичні основи педагогічної діагностики готовності до професійного саморозвитку майбутніх учителів мистецьких спеціальностей; визначено критерії, показники та рівні, окреслено шляхи діагностування означеного феномену; доведено необхідність посилення уваги в навчальному процесі до проблеми формування готовності до професійного саморозвитку.

Ключові слова: діагностика, готовність до професійного саморозвитку майбутніх учителів мистецьких спеціальностей, критерії, показники, рівні.

Постановка проблеми. В умовах реформування національної системи освіти в Україні зростає необхідність підвищення професійної підготовки майбутніх учителів мистецьких спеціальностей. Це зумовлено тим, що мистецькій галузі потрібні фахівці, що характеризуються високим професіоналізмом, інноваційним стилем педагогічного мислення, здатністю швидко реагувати на зміни в суспільстві, наявністю стійкої потреби в постійному самовдосконаленні, прагненням до творчої самореалізації тощо. У зв'язку з цим пріоритним завданням вищої мистецько-педагогічної освіти є формування готовності майбутніх учителів до професійного саморозвитку та пошук підходів і шляхів його реалізації.

Аналіз актуальних досліджень. Саморозвиток особистості знаходиться в полі зору багатьох сучасних науковців. Теоретичні аспекти означеного феномену знайшли своє відображення у працях Л.Зязюн, Б.Мастерова, Л.Мітіної, В.Маралова, О.Пехоти, Г.Селевка, Г.Цукерман та ін. Проблему підготовки майбутніх учителів до професійного саморозвитку досліджували О.Власова, Г.Бистрюкова, Т.Стрітьєвич, Т.Тихонова, П.Харченко, Р.Цокур та ін. Науковці зазначають, що підготовка майбутнього вчителя до професійного саморозвитку у процесі набуття педагогічної освіти є важливою умовою успішної педагогічної діяльності. Проте в загальному